

Velké letní

EWALD ARENZ

PRELOŽILA PAULÍNA ČUHOVÁ

1

Ak by sa niekto z nás štyroch dostal až do Ria de Janeiro, tak by to bol Johann. To bolo jasné od začiatku. Johann mal všetko potrebné, aby sa tam dostal, a navyše bol z nás všetkých jediný hudobník. Ak by to niekto dokázal, bol by to Johann.

Sedel som vtedy vedľa neho. Cez pootvárané okná v triede bolo spolu so šumením vetra počuť zvon z cintorína. Nad líniou vežiakov na druhej strane riečnych lúk v zahmlenej diaľke letelo lietadlo. Cvrlikanie dážďovníkov krájalo svetlo letného dňa na svetložlté, vzrušujúco kyslé plátky citróna a ja som si pomyslel, že človek by mal byť vonku a nie sedieť vnútri pri okne. Vonku, na druhej strane rieky, a potom sa vydať smerom na sever, kde ležalo more a dala sa chytiť loď do Južnej Ameriky.

Pol desiatej doobeda bol ten najhorší čas. Prvé dve vyučovacie hodiny práve prešli, no človeku ostávali ešte minimálne štyri.

Johann počmáral celý zošit nulami. Začal s tým už na hodine latinčiny.

„Poď, napíšme najdlhšie číslo na svete.“

Bola to neuveriteľne nezmyselná, no zároveň tak trochu bombová záležitosť. Každý vždy napísal desať riadkov. Zakaždým tri nuly, malý odstup a opäť tri nuly. Pre naše číslo už dávno neexistovalo meno. Skladalo sa z tisícov núl a bolo dlhé takmer ako školský rok. Niekedy sme cez prestávky nechali zošit kolovať a ostatným sa to zdalo zaujímavé, lebo nevedeli, či je to dobré alebo hlúpe.

Johann ma štychol a hlavou pokynul smerom k oknu. Až teraz započul zvon. Spočiatku vôbec nevedel, že je to umieračik, tak som mu to vysvetlil.

„Ale aj tak znie slobodne,“ skonštatoval.

Súhlasil som.

Zippo hlas sa vznášal nad triedou ako tmavý koberec. Mal som Zippa a jeho hlas rád. Upokojujúci melancholický bas. Hlas, ktorý človeka dokáže aj uspať, ak práve nečaká na výsledky rozhodujúceho písomného testu.

„Prečo to robí?“ opýtal som sa Johanna šeptom. „Prečo nám tie testy jednoducho nevráti? Veď nie je hajzel.“

Johann lahostajne pokrčil plecami.

„Netuším. Možno na to majú nejaké pravidlo. Asi je v školskom poriadku, že písomné práce sa najprv musia prediskutovať a až potom nám ich vráti.“

Zippo vysvetľoval chyby. Každú jednu, pričom správny preklad premietol pomocou projektora. Následne napísal na tabuľu chybný postup. Žalúdok ma rozbolel, až keď začal pridávať známky: jedna jednotka, štyri dvojky, dvadsaťdva trojok, dve štvorky, dve päťky. Štyria z tridsaťjeden. Vedel som, kto je jedným z posledných štyroch. V každom prípade to nebol Johann.

Zippo sa vlastne volal Zigankenberg, ale tak ho nevolal nikto. Pritom „Zippo“ bolo pre tohto muža príliš krátke

meno. Meral dva metre a určite vážil aspoň sto kíľ. Mal byť boxer alebo zápasník. V žiadnom prípade nie učiteľ latinčiny.

Aj Johann odmietol, aby sme ho volali Jo.

„Johann. Nie Jo alebo Joe, alebo niečo podobné. Som Johann.“

Takto to povedal cez prestávku Dlouhovi, ktorý mu počas prvých týždňov v škole začal hovoriť Joe. Stačilo, že to povedal raz. Niekedy sa tváril tak vážne, až sa človek vystrašil. Odvtedy sme ho všetci volali Johann.

„Určite som to nedal.“

Bolo to akési zaklínadlo. Človek vravieval to najhoršie v nádeji, že to tým zvráti a nejakým zázračným spôsobom dostane štvorku alebo dokonca trojku. Mohlo sa stať.

„Blbosť,“ odsekol Johann.

„Akoby si tomu ozaj veril,“ vyhlásil som. Opäť zaklínadlo.

Pozrel som sa von. Dážďovníky. Ranné svetlo na dlhých vrbových listoch. Modrá, modrá, modrá. Prečo krása sveta zastala na okennej parapete? Tam vonku bolo všetko. Tu dnu nebolo vonkoncom nič.

„Albert.“

Konečne! Zippo rozdával testy. Podľa abecedy. Poriadok musí byť. Aspoňže ich neusporiadal podľa známok. Neznášali to všetci. Samozrejme okrem štréberov.

„Bergmann.“

V triede bolo čoraz hlučnejšie. Jasný. Hej, čo si dostal? Mám trojku. Uf, už som si myslel... Nebolo to až také ťažké, však? Myslím si, že...

Mlčky som sa díval z okna. Občas bolo cítiť vodu. Nevoňala slano ako more, ale aj tak.

„Büchner.“

To som bol ja. Zippo prešiel cez triedu k nám dozadu. Výraz jeho tváre nič neprežrádzal. Podal mi papier.

„Je mi líto, Büchner,“ povedal, „nechápem to. Tvoj preklad je skutočne elegantný, no nemá nič spoločné s latinským východiskovým textom.“

Ak to malo byť vtipné, nebolo. Päťka. So štvorkou by to možno ešte nejako klaplo, ale s päťkou... V matematike som síce nebol dobrý, ale priemer som si ešte vedel vyrátať. Matika: päť. Latina: päť. Asi toľko k téme.

„V poriadku,“ odvetil som vyrovnane.

Johann sa ku mne naklonil, dotkli sa nám pleciami.

„Sorry.“

„Nerieš, je to okej. Hovoril som ti to.“

Z testu som starostlivo zložil lietadielko. Dokonca so vztlakovými klapkami. Nos som ohol trochu dopredu. Odrazu malo *num v numquam* v sebe niečo vtipné. Musel som sa zasmiať, hoci mi vôbec nebolo do smiechu.

„Nuž,“ prehodil som, „prepadol som.“

Prevážil som sa stoličkou dozadu, až sa operadlo dotklo steny. V ruke som točil lietadielko.

„Veď môžeš ísť na reparát.“

Pokrčil som plecami.

„Myslíš si, že sa tri roky latinčiny dokážem naučiť za šesť týždňov? V matike tak či tak padám nadol. A tým ,nadol‘ mám na mysli fakt nadol. Tisíc metrov pod hladinu. Mariánska priekopa.“

Johann sa zasmial.

„Môžem ti pomôcť.“

„No jasné. Presne vieš, k čomu potom v žiadnom prípade nedôjde. K učeniu.“

Zippo sa k nám znovu vrátil.

„Lohmann.“

Podal Johannovi písomku a krátko prikývol. Johann si ju vzal a očkom rýchlo hodil po známke. Tri mínus. Bolo mu

to takmer trápne; test položil popísanou stranou na stôl. Sledoval som Zippa, ktorý si lietadielko všimol až teraz. Dokonca som ani nevrátil späť stoličku, keď som ho pustil z okna. Úplne ľahkým pohybom. Vznášalo sa perfektnou špirálou pomedzi vrby, zavadilo o konár, padalo nadol vývrtkou, ešte raz sa narovnal a napokon pristálo vo vode. Čauko.

Zippo sa na mňa pozrel a ja som sa zhlboka nadýchol.

„Akoby si nemal dosť problémov, Büchner.“

Otočil sa a odkráčal ku katedre. Dva metre a sto kíľ latiny. Nedokázal som si pomôcť, ten chlap mal pravdu.

2

Je tiché popoludnie. Hľadám hrob, ako som to robil už toľkokrát. Októbrové slnko v rannej hmle žiari ako planúci ohnivočervený flak. Je zima. Gaštany lemujúce cestu sa ešte celkom nesfarbili, ale javor začína byť pestrý. Škumpy pozdĺž cintorínskeho múru už žiaria červenou, akoby čakali na sneh.

Človek by si myslel, že cintorín bude vždy vyzerat rovnako. Napokon, takmer nič sa tu nedeje. Pribudne niekoľko náhrobných kameňov. Alebo spravia cestu. Ale tak to nie je. Možno len zakaždým znovu zabudnem, kde hrob leží. Veď sem nechodievam každý rok. No dosť často, pomyslím si. Len hrob nikdy nedokážem nájsť na prvý pokus. Možno by som si mal tentoraz odfotografovať číslo. Alebo si pre budúcu návštevu uložiť do mobilu jeho polohu. Na druhej strane – načo? Ak nemám ani trochu času porozhliadať sa tu, aký má potom zmysel sem chodiť?

Cintorín je ludoprázdnny, no veвериčky sú všade. Pravdepodobne pre ne v meste neexistuje lepšie miesto než toto tu. Žiadne autá, žiadni ľudia. Celý svetlý les iba pre ne. Raj. Vedia veveričky smútiť? Nevyzerajú tak.

A ja? Nevieam, či je to smútok alebo nejaký iný pocit, ktorý ma sem občas doženie. Často to býva na jeseň, to je pravda. Ale

je to smútok? Niekedy netuším, čo som skutočne stratil, nad čím vlastne smútim, keď hľadám hrob. Možno je tento rok ten, ktorý sme mali vtedy. Nie. Nebol to ani rok. Bolo to iba leto, ktoré sa pravdepodobne stane len raz za život. Leto, ktoré azda zažije každý. Leto, cez ktoré sa všetko zmení. Áno. Možnože to nie je len smútok, ale predovšetkým túžba po tomto lete – po tom ne-návratnom, neskutočne krásnom kúzle prvého razu.

Kúpalisko. Moji rodičia našťastie neboli takí upätí ako Johannovi. A možno si dokonca otec, ktorý sa skutočne nezaujímal o školskú kariéru svojich detí, konečne všimol, že som tento školský rok zbabral.

„Zvážime to,“ povedal, čo bolo totálne nebezpečné. Môj otec vždy niečo zvažoval, ale určite nikdy nič praktické. Myslím si, že od mamy dostával vreckové! Ak niečo zväžil, potom to neznamenal vonkoncom nič. Ak niečo mala zväžiť mama, tak som mal problém. Zatiaľ sa však nič nestalo.

Občas som chodieval na kúpalisko rád, aj keď pršalo. Človek mal vtedy všetko pre seba. Celé kúpalisko. Plavčík mi dokonca dovolil ísť v plutvách do päťdesiatmetrového bazéna alebo otvoril skokanskú vežu a bol úplne v pohode, nie ako inokedy. Niekedy sa mi potom v preplnenej slnečnej dni aj pozdravil. Zdalo sa mi super byť v daždi na kúpalisku, pretože to nikto nerobieval. Neustále mrholilo, ale nebolo zima. Z topoľov, rastúcich všade na širokých lúkach, rovnomerne kvapkalo. Voňala tam tráva a bolo ticho. Žiadny vietor. Vládla tam zvláštna atmosféra. Trochu akoby bol človek v inom meste. Ale väčšmi mi to pripadalo, že má to verejné miesto odrazu v sebe niečo tajomné a ostatní ľudia ho viac nemôžu nájsť.

Bosý som prebehol po mokrej tráve k skokanskému mostíku. Vedľa, v päťdesiatmetrovom bazéne, si niekoľko

starých ľudí plávalo svoje dráhy. Dážď nikomu neprekážal. Tichý svetlosivý daždivý vzduch pôsobil na všetkých upokojujúco. Niekoľko tvári som spoznal. Pravdepodobne sem chodievali každý deň. Aký to bol život? Ísť každý deň na kúpalsko. Každý deň si odplávať dvadsať dráh. Každý deň sa znovu vrátiť domov. Doriti. Je to neskôr ozaj takto?

Uterák som si odložil na zem pri skokanskej veži, kývol som plavčíkovi a pomaly stúpал hore. Dnes sedem a pol metra. Bol to akýsi druh stávky samého so sebou. V to leto som chcel zdolať skok z desiatich metrov. Zvláštne, no z troch metrov to bolo najťažšie. Stále som sa otáčal, až kým som pri otáčaní hlúpo nespadol z dosky, takže som tvárou plesol do vody a mal celý deň červené čelo. Potom to odrazu išlo. Niekedy som to tak mával. Vždy som sa bál veľkých psov, pokým ma jeden pri roznášaní novín neuhryzol. A bolo po strachu. Možno preto, lebo keď sa niečo stalo skutočnosťou, nikdy to nebolo také zlé, aké si to človek predstavoval. Ja som si vedel predstaviť všetko a presne to bol niekedy problém.

Môj prvý skok z piatich metrov bol taký hladký, že som ho odvtedy skákal stále. Žiadny problém. Teraz som po prvý raz stúpал na sedem a pol metra. Schodíky rebríka boli drsné, vlhké a studené. Trochu som sa chvel zimou, posunul som sa o čosi dopredu a postavil sa na miesto, kde sa končilo zábradlie. Meter od kraja. Bolo to vysoko. Prekliato vysoko. Vlastne som chcel skočiť salto vzad. Salto vzad vyzeralo skvele, no bol to ten najľahší skok. Človek v podstate nemusel robiť nič, iba si dôverovať. Ale tu... Pozrel som sa nadol. Fíha. Bolo to približne tretie poschodie. A bolo to rovnaké, ako keď som chcel skočiť z výšky troch metrov: Nešlo to. Nedokázal som sa ani len postaviť na okraj. Vrátiť sa späť už vôbec nie. Pozrel som sa na plavčíka, či sa na mňa díva, no pokojne sedel pod obrovským slnečníkom a čítal si noviny.

Mám jednoducho skočiť dole?

„Hej, čo sa bojíš?“

Úplne som sa strhol, tak som sa vylakal. Človek nepočíta s tým, že sa uprostred dažďa vyšplhá na skokanskú vežu niekto ďalší a bude stáť za vami. Otočil som sa. Vôbec som ju nepočul prísť. Bola približne rovnako stará. Flaškovo zelené plavky. Tmavé vlasy. A pekná. Extrémne pekná.

„Jasné, že sa bojím.“

Idiot. Idiot. Idiot. Prečo som to povedal?

„Skákala si už niekedy odtiaľto?“

Skutočne som sa bál, no v tej chvíli ma väčšmi trápilo, že ona sa pravdepodobne elegantne hodí z veže, skočí hlavičku alebo vrtuľu, alebo niečo podobné, a ja tu hore budem stáť ako... ako niečo.

Pokrútila hlavou.

„Nie. Videla som ťa tu stáť a čakala som. Chcela som zistiť, či to ide. Ale neskočil si.“

V hlase sa jej zračil úsmev. Nevieť povedať, či bol výsmešný.

„Môžeme skočiť spolu.“

Povedal som to príliš váhavo. Určite som znel ako zbabelec.

„Tak teda,“ utrúsila len a stúpila na okraj. Okej. Teraz som tam musel stúpiť tiež.

„Raz,“ počítal som.

„Je to riadne vysoko,“ poznamenala.

Pozrela sa na mňa. Musel som sa zasmiať. Obaja sme boli posratí od strachu.

„Okej. Skočíme z päťky.“

To už sa smiala aj ona. Úľava ma zaplavila rovnako rýchlo ako predtým strach. Otočili sme sa a zamierili ku rebríku. Potom odrazu zastala.

„Okej. To nejde,“ povedala, „to vôbec nejde. Pod!“

Znovu sa otočila, vyštartovala a skočila. Dokelu, pomyslel som si, tiež sa rozbehol, vzápätí nekontrolovane padal dolu a bokom plesol do vody tak, že som stratil dych. Potopil som sa poriadne hlboko, hlbšie, ako sa mi zdalo dobré, preto som začal šliapať nohami nahor a po vynorení sa nad hladinu som smrkal z nosa vodu. Vedľa mňa vytryskla do výšky aj ona a pohybom hlavy odhodila vlasy dozadu.

„Narazila som si nohy,“ smiala sa.

„Ja bok,“ dychčal som. „Friedrich. Volám sa Friedrich.“

„Beate. Máš parádne meno. Ale staré, čo?“

Plávali sme k okraju bazéna. Dážď na vodu maľoval tisíce krúžkov. Ticho na kúpalisku nás obklopovalo ako hladká priesvitná látka. Zložené slnečníky na terase pri stánku stáli v šíku, úzke a červené v dažďovej šedi, ako zabudnutí, zadumaní vojaci. Zatvorený stánok vyzeral, akoby spal. Na okamih skutočne patrilo všetko nám.

„Mám zvláštnych rodičov,“ vysvetlil som, keď sme vyšli z bazéna.

„Aha,“ odpovedala.

Mala zelené oči.